

Datum: 30-8-2021

Betreft: Inbreng commissiedebat Kindermisbruik en Seksueel Geweld

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid,

Op 16 september staat er een commissiedebat Kindermisbruik en Seksueel Geweld gepland. Het is belangrijk dat deze twee onderwerpen samen worden besproken, want we weten uit wetenschappelijk onderzoek dat 48% van degenen die kindermisbruik meemaken op een later moment in hun leven opnieuw slachtoffer worden van seksueel geweld (revictimisatie).¹ Door deze samenhang te erkennen wordt duidelijk dat er een fundamentele verandering nodig is om seksueel geweld tegen te gaan. Het betekent inzet op de preventie van seksueel geweld; betere zorg voor slachtoffers van kindermisbruik en seksueel geweld, ook om revictimisatie tegen te gaan; en zorgen dat de nieuwe Wet Seksuele Misdrijven snel in werking treedt.

Kindermisbruik en seksueel geweld in Nederland

‘Er verandert te weinig in de aanpak van seksueel misbruik van kinderen.’ Met die boodschap publiceerde de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen op 8 juni jongstleden zijn meest recente monitor. We zien nog altijd hetzelfde als een aantal jaar geleden: de aanpak lijkt niet mee te bewegen met de problematiek; ondanks aangescherpt beleid en de inzet van diverse partijen. De meest recente cijfers onderschrijven hoe groot en urgent het probleem.

Gemiddeld één op de drie kinderen jonger dan 18 jaar maakt een vorm van seksueel misbruik mee.² Er zijn verschillende knelpunten die aangepakt moeten worden. Zo krijgt slechts een klein deel van de slachtoffers een juiste behandeling, de doorlooptijden bij politie en justitie zijn te lang, er bestaan te lange wachtlijsten in de jeugd-GGZ, veel daders zijn nog erg jong en het voorkomen van (herhaald) daderschap lukt nog steeds onvoldoende. Er is onvoldoende kennis bij hulpverleners over de impact van misbruik, seksueel geweld en de mogelijkheden voor herstel.³

Seksueel geweld is ook zeker onder jong-volwassenen een groot probleem. Uit I&O onderzoek in opdracht van Amnesty International blijkt dat één op de tien vrouwelijke studenten (11 procent) tijdens de studententijd seksuele penetratie meemaakte zonder hun instemming: een verkrachting. Dit overkwam ook 1 procent van de mannen. De meeste studenten weten niet waar ze hulp kunnen krijgen op hun hoger-onderwijsinstelling.⁴

Het is daarom van groot belang dat u om deze commissievergadering over kindermisbruik en seksueel geweld heeft verzocht. Amnesty, Centrum Seksueel Geweld (CSG), Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen en Rutgers schrijven deze brief met een gezamenlijke oproep voor de aanpak van kindermisbruik en seksueel geweld.

¹ Walker, H. E., Freud, J. S., Ellis, R. A., Fraine, S. M., & Wilson, L. C. (2019). The prevalence of sexual revictimization: A meta-analytic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(1), 67-80.

² Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld Tegen Kinderen (2014). Seksueel misbruik houdt in dit onderzoek in: vormen van hands-off en hands-on seksuele handelingen tegen de wil, variërend van gedwongen porno kijken, verspreid beeldmateriaal via internet, ongewenste aanrakingen tot verkrachting. Seksueel misbruik is een term die vaak voor seksueel geweld bij kinderen wordt gebruikt, seksueel geweld is een meer algemenere term.

³ Dadermonitor Seksueel Geweld Tegen Kinderen, National Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld Tegen Kinderen (2015-2019); Slachtoffermonitor Seksueel Geweld Tegen Kinderen, Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld Tegen Kinderen (2017-2018)

⁴ Rapport Studenten over Verkrachting – I&O Research in opdracht van Amnesty International (2021) - https://www.amnesty.nl/content/uploads/2021/06/AMNESTY_IO_Rapport-verkrachting-studenten-def.pdf?x28092

Een duurzame, integrale aanpak

Seksueel misbruik van kinderen tast exact datgene aan wat we als samenleving willen koesteren en bewaken: de gezonde ontplooiing van jonge mensen. Maar de problematiek van seksueel geweld is niet altijd duidelijk: het is veelkoppig, ongrijpbaar en wijdvertakt. Dat is niet op te lossen met een optelsom van vluchtige nieuwe ideeën. De afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in beleid; het gaat nu om verdieping, expertise, vasthoudendheid en lerend vermogen. Te starten met goede wetgeving en een nationaal actieplan seksueel geweld met aandacht voor zorg, signalering en preventie zodat een nieuwe generatie kan opgroeien in een veiliger omgeving en met respect voor elkaars grenzen en wensen.

Structurele en effectieve preventie

Het is allereerst hoog tijd voor structurele en effectieve preventie van seksueel geweld,⁵ via bewustwording en normontwikkeling over eigen lichamelijke integriteit, waarbij de nadruk ligt op het vroeg leren praten over seksualiteit, gewenste omgangsvormen en respecteren van elkaars wensen en grenzen. De (online) leefwereld van jongeren moet hier een centrale rol in spelen. De voorlichting dient een doorlopend onderdeel te worden van de ontwikkeling van jongeren. Scholen spelen hierbij een belangrijke rol, maar ook goede boodschappen via online kanalen. Daarnaast is het belangrijk dat professionals in zorg en onderwijs, en bij politie en justitie voldoende geëquipeerd zijn om seksueel geweld en grensoverschrijdend gedrag te signaleren en op een goede manier bespreekbaar te maken. Bewustwordingscampagnes kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van sociale normen die seksueel geweld helpen te voorkomen. Hierbij gaat het om het overdragen van een positieve boodschap, die jongeren aan het denken zet en handelingsperspectieven biedt. Preventie van seksueel geweld vraagt om een concreet en substantieel actieplan van de overheid.

Passende multidisciplinaire zorg

Een ander essentieel onderdeel binnen die integrale aanpak is passende multidisciplinaire zorg. Zowel voor slachtoffers als voor daders. Goede medische en psychologische zorg helpt slachtoffers om weer te kunnen herstellen na het meemaken van seksueel misbruik, en de kans op revictimisatie te verkleinen. Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) speelt daarbij een belangrijke rol. Er is een toename van slachtoffers die online worden benaderd door plegers, daar moet specifieke aandacht voor komen in de zorg. Ook zijn wij van mening dat het belangrijk is dat er één landelijke entree komt waar professionals van verschillende disciplines samenwerken, die deskundig zijn met betrekking tot het onderwerp seksueel misbruik. Nu zijn er ontelbare meldpunten en is het voor slachtoffers niet duidelijk waar ze terecht kunnen. Bij het Openbaar Ministerie en de politie bestaat in toenemende mate de wens om slachtoffers van zedenzaken te kunnen doorverwijzen naar één centraal loket. Daar vindt dan de professionele triage plaats over wat een slachtoffer nodig heeft en naar wie doorverwezen wordt, zoals bijvoorbeeld naar hulpverlening, begeleiding, herstellbemiddeling of een slachtofferadvocaat.

Het instellen van één landelijk entree voor kindermisbruik en seksueel geweld is een belangrijke stap in het verbeteren van de zorg voor slachtoffers. Voor het opzetten hiervan is inzet vanuit het ministerie VWS nodig, ook financieel.

⁵ Pleidooi voor effectieve preventie van seksueel geweld, Rutgers (2020) - <https://www.rutgers.nl/sites/rutgersnl/files/PDF/Pleidooi%20preventie%20seksueel%20geweld%20%28RGB%29%20DEF.pdf>

De strafrechtelijke aanpak in lijn met mensenrechten

De strafrechtelijke aanpak van seksueel geweld is een andere belangrijke pijler in de integrale aanpak. Daarvoor is het ten eerste noodzakelijk dat de nieuwe Wet Seksuele Misdrijven snel wordt aangenomen. Slachtoffers zijn met deze nieuwe wet beter beschermd, en kunnen in meer situaties aangifte doen. Met de aanpassing is niet dwang de centrale factor bij een verkrachting. Alle vormen van onvrijwillige seks worden in het voorstel gekwalificeerd als verkrachting. Tegelijkertijd wordt de huidige wet gemoderniseerd op basis van nieuwe inzichten ten aanzien van seksuele ontwikkeling, en nieuwe vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, waaronder online varianten. Daarom moet het wetsvoorstel Seksuele Misdrijven dat in voorbereiding is door het demissionaire kabinet zo spoedig mogelijk naar de Kamer worden gestuurd. Vervolgens is het zaak dat de wet wordt doorvertaald naar de processen in de strafrechtketen, in het onderwijs en in campagnes van de overheid zodat instemming bij seks centraal komt te staan en *victim blaming* wordt tegengegaan.

Daarnaast is er extra aandacht nodig voor de lange doorlooptijden in strafzaken. Nu al, maar helemaal na inwerkingtreding van de nieuwe Wet Seksuele Misdrijven.

Aan de slag met de aanpak van kindermisbruik en seksueel geweld

De gevolgen van kindermisbruik en seksueel geweld kosten de maatschappij veel. Soms kost het zelfs levens. Mensen maken hun opleiding niet af, blijven zitten op school, stoppen met werk, gaan vaker naar de huisarts dan mensen die geen misbruik hebben meegemaakt, en worden vaker opgenomen.⁶ De aanpak van seksueel geweld moet de hoogste prioriteit krijgen. Dit mag niet wachten tot een nieuw kabinet, hier moeten zo snel mogelijk stappen in gezet worden. Zo'n omvangrijk probleem als seksueel geweld waar zoveel mensen in Nederland mee te maken hebben vraagt om een langjarige, duurzame aanpak, met betere preventie, passende zorg voor slachtoffers en daders, én verhoogde inzet in de strafrechtketen. Wij slaan daarvoor als betrokken partijen de handen in elkaar. We hopen dat de politiek dat ook zal doen.

Met vriendelijke groet,

Amnesty

Centrum Seksueel Geweld (CSG)

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen

Rutgers

⁶ Van Lunsen, R. & Bicanic, I. (2015). De impact van seksuele trauma's op seksueel functioneren en bekkenbodemplachten. In: Slager E. (ed). Reproductieve Geneeskunde, Gynaecologie en Obstetrie Anno 2017 (p 47-51). Haarlem, DCHG.